

Girişimciliğin Artmasında Mesleki Eğitimin Rolü: Meslek Yüksekokullarında Girişimcilik Dersleri Üzerine Bir Araştırma

Role of Vocational Education in Increasing Entrepreneurship: A Research on Entrepreneurship Courses in Vocational Schools

Aslı Vural^{a*}

^aBaşkent Üniversitesi, Ankara, Turkey

Öz

Bir ülke ekonomisinin kalkınmasında girişimciliğin rolü son derece önemlidir. Temel girişimcilik ve işletmecilik bilgileri ile finansman yollarını öğreten, girişimcilik yeteneklerini geliştiren girişimcilik eğitimleri ile girişimcilerin sayısının artması sağlanmaktadır. Ülkemizde bu eğitimi gerçekleştiren kurumlardan biri mesleki eğitim veren Meslek Yüksekokulları (MYO)'dır. Araştırmada girişimcilik eğitimi veren MYO'nun İşletme Yönetimi, Turizm ve Otelcilik İşletmeciliği, Dış Ticaret ve Lojistik Programlarındaki girişimcilik dersleri ve eğitimleri, mülakat ve belge inceleme yöntemleri kullanılarak incelenmiştir. Araştırma İşletme Yönetimi Programı bulunan MYO'nda gerçekleştirilmiştir. 183 İşletme Yönetimi Programının 162 'sinde, 41 Turizm ve Otel İşletmeciliği Programının 23 'ünde, 32 Lojistik Programının 20 'sinde ve 43 Dış Ticaret Programının 23 'ünde girişimcilik dersinin bulunduğu tespit edilmiştir. Değişik isimlerle müfredatta yer alan girişimcilik derslerinin içerikleri incelendiğinde eğitimin çoğunlukla teorik ve bilgilendirmeye yönelik olduğu görülmüştür. Araştırma sonuçları MYO'nun girişimcilik eğitimine önem verdiğini ortaya koymaktadır. Ancak MYO'nun programlarındaki girişimcilik derslerinin sayısını artırarak ve öğrencilerine eğitimlerinde daha çok uygulama yapma imkânları sağlayarak, girişimciliğin artmasına daha da büyük katkılar sağlayabilecekleri değerlendirilmektedir. Bu nedenle MYO'nda girişimcilik derslerinde simülasyon yöntemleri ve girişimcilik oyunu yöntemlerinin kullanılması tavsiye edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, girişimcilik eğitimi, mesleki eğitim, meslek yüksekokulu.

Abstract

The role of entrepreneurship in the development of a country's economy is crucial. Entrepreneurship education, which teaches basic entrepreneurship and business knowledge and ways of financing, enhances entrepreneurial skills and increases the number of entrepreneurs. One type of institution that provides this education in our country is vocational schools. In this research, we examined the content of the courses for Business Management, Tourism and Hospitality Management, Foreign Trade, and Logistics programs at vocational schools giving entrepreneurship training, using interview and document analysis methods. To this end, the curricula of the vocational schools with Business Management programs were examined. It was found out that on the 162 of the 183 Business Management Programs, 23 of the 41 Tourism and Hotel Management Programs, 20 of the 32 Logistics Programs and 23 of the 43 Foreign Trade Programs were entrepreneurship courses. When the contents of the entrepreneurship courses were investigated, it was uncovered that education is mainly theory and knowledge-oriented. The results of the research revealed that vocational schools attach importance to entrepreneurship education. However, we would suggest that vocational schools would make even greater contributions to the growth of entrepreneurship by increasing the number of entrepreneurship courses in their programs and by giving their students more opportunities for practical training in their education. For this reason, it is recommended that vocational schools should use methods of simulation and entrepreneurial game methods in entrepreneurship courses.

Keywords: Entrepreneurship, entrepreneurship education, vocational education, vocational school.

© 2018 Başkent University Press, Başkent University Journal of Education. All rights reserved.

1. Giriş

Bir ülkede ekonominin büyümesinin ve işsizliğin azaltılmasının temel yapı taşlarından biri girişimciliktir. Bu nedenle ülkeler ekonomik kalkınmayı gerçekleştirebilmek için girişimciliği artırmaya yönelik yollar aramakta, politikalarında ve kalkınma planlarında girişimcilğe yer vermektedir. Yapılan çalışmalar, girişimciliğin doğuştan gelen bir özellik olduğu konusundaki daha önce kabul gören görüşü değiştirmiş ve öğretilbilir olduğunu göstermiştir (Tağraf ve Halis,2008). Ayrıca verilen girişimcilik eğitimleri ile de girişimci kişiliğin ortaya çıkabileceği, iş kurma ve işe başlama eğiliminin artabileceği tespit edilmiştir (Rasmussen ve Sorheim, 2006). Girişimciliğin öğretilebileceği görüşünün ağırlık kazanması ile birlikte girişimcilik eğitimi veren kurumların rolü artmıştır. Ülkemizde girişimcilik eğitimi veren kurumlardan biri de belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan MYO'dur.

Çalışmanın ilk bölümünde girişimcilik ile girişimcilik eğitiminin önemi konusuna değinilmiş ve MYO tanıtılıp verilen girişimcilik eğitimi üzerinde durulmuştur. Çalışmamızda MYO'nun İşletme Yönetimi, Turizm ve Otelcilik İşletmeciliği, Dış Ticaret ve Lojistik Programlarındaki girişimcilik dersleri ile eğitimleri nitel ve nicel açıdan araştırılmıştır. Son bölümde ise MYO'nun girişimciliği artırmadaki rollü incelenmiş, MYO'na girişimciliği daha artırmak için uygulayabilecekleri bazı önerilerde bulunulmuştur.

2. Girişimcilik Ve Girişimcilik Eğitiminin Önemi

2.1. Girişimcilik

İnsanoğlu tarihin ilk döneminden itibaren gereksinimlerini giderebilmek amacı ile yeniliklerin peşinde koşarak sezgilerini kullanmış, belli riskler alarak planlamalar yaparak basitte olsa girişimcilik faaliyetlerinde bulunmuştur. Cilalı taş dönemiyle göçebelikten kurtulan insanoğlunun ihtiyacından daha çok üretim yapması girişimcilik davranışının ortaya çıkmasına yol açmış, maden devriyle ticaretin artması ve sonrasında tunç devriyle ticaretin yerel bölgelerden diğer bölgeler arasına kayması sonucunda tarihte girişimciliğin ilk adımları atılmıştır (Ercan ve Gökdeniz,2009).

Girişimcilik, sanayi devrimiyle birlikte gelişmesine rağmen son yıllarda yaşanan bilgi devrimiyle büyük önem kazanan bir konudur. İktisadi kalkınmanın ve toplumsal refah artışının en temel ögesi olarak görülen girişimcilik konusunda yazında farklı tanımlamalar bulunmaktadır. Richard Cantillon tarafından yapılan tanıma göre girişimcilik; girişimcinin fiyat belirsizliğini göze alarak, satmak amacıyla üretim girdilerini ve hizmetlerini satın almasıdır (Schumpeter,1951). Girişimcilik Fransız iktisatçı Say ile birlikte dördüncü üretim faktörü olarak genel kabul görülmüştür. Schumpeter oraya attığı dinamik girişimcilik kavramıyla da tanıma yenilik vurgusunu getirmiştir (Durukan,2006). Hisrich ve Peters (1992) ise girişimciliği "değer yaratan bir faaliyet" olarak nitelendirmişlerdir.

Girişimcilik, uygulamada daha önce rutin iş süreçlerinde yapılmayan farklı ve yeni şeyler yapmaktır (Kurakto ve Hodgetts, 1995 'den Aktaran Arıkan ve Uysal, 2002). Karadeniz (2010) girişimciliği "yaşanılan çevrenin yarattığı fırsatları sezerek ve bunlardan planlar, tasarılar üretebilme, tasarıları projelere ve yaşama taşıyarak kar elde ederek insan yaşamını kolaylaştırma becerisine sahip olma" şeklinde tanımlamıştır. Bridge, O'Neill ve Cromie (2003) ise bir işe başlamayı, iş sahibi olmayı, işi geliştirmeyi ve sonrasında büyümeyi de kapsayan bir süreç olduğu üzerinde durmuştur.

Girişimciliğin istihdamın artırılması yolu ile işsizliği önleyen, ekonomik büyümeyi hızlandıran, yeni endüstrilerin doğmasını sağlayan, refah düzeyini yükselten, bölgesel gelişmişlik farklarının azaltılmasını sağlayan *ekonomik fonksiyonlarının* yanı sıra; toplumsal yapıda yenilikçi bir sürecin başlatılmasına imkân veren, değer yaratılmasına yardım eden ve risk üstlenme, öncü olma özelliği sayesinde toplumların değişim ve gelişim süreçlerini hızlandırmayı sağlayan *sosyal fonksiyonları* bulunmaktadır (Çetinkaya Bozkurt ve diğerleri,2012).

Duran, Büber ve Gümüştekin (2013) girişimci olmayı belirleyen yaklaşımları; girişimciliğin psikolojik (motivasyon, başarı ihtiyacı, kişinin sabrı ve kendine güven vb.), demografik (yaş, medeni durum, cinsiyet, ailenin geliri, eğitim vb.) özelliklerini açıklamaya çalışan *bireysel yaklaşımlar*, girişimciliğin sosyal, politik, ekonomik, teknolojik ve kültürel koşullardan etkilenmesine odaklanan *çevresel yaklaşımlar* ve firma içinde girişimcilik (iç girişimcilik) ya da kurumsal yetinin gelişmesi ile ilgilenen *firma yaklaşımları* olarak 3 sınıfa ayırmaktadır.

Tağraf ve Halis (2008) girişimciliğin bir disiplin olarak değerlendirilmesiyle birlikte, girişimciliğin doğuştan geldiği konusunda ortaya çıkan görüşün zaman içerisinde değişim gösterdiğini ve değişik yönleriyle öğretilebileceği görüşünün kabul edildiğini ifade etmektedir.

2.2. Girişimcilik Eğitiminin Önemi

Eğitim, genel anlamda yetenek, bilgilendirme ile beceri geliştirme sürecini ifade eder "öğretme" ve "öğrenme" olgusunu içerir (Fındıklı,2001). Girişimcilik Eğitimi yoluyla girişimcilik ile ilgili temel bilgiler verilerek, girişimciliği

özendirmek hedeflenmektedir. Girişimcilik eğitiminin günümüzde önem kazanmasının sebebi girişimciliğin, sadece bireysel bazı özelliklerden kaynaklanmadığının farkına varılmasıdır (Erarslan, 2011). Girişimciliği etkileyen faktörlerin başında yaş, cinsiyet, eğitim, ailenin tutumu, başarı güdüsü gelmektedir (Erdoğan, 2012).

Girişimcilik yeteneklerinin edinimi, ilköğretim çağında farkındalık kazanılmasıyla başlamakta, örgün eğitim sisteminin ilerleyen aşamalarında girişimcilik yeteneklerinin geliştirilmesiyle devam etmektedir ve bu konuda dünyadaki önemli uygulamalar, girişimciliğin eğitim sistemine bütüncül bir yaklaşımla entegre edilmesi gerektiğini göstermektedir (Kalkınma Bakanlığı,2014). Rasmussen ve Sorheim'a (2006) göre girişimcilik eğitiminde amaç, girişimci kişiliği ortaya çıkarmaktır.

Girişimcilik Ekosistemi (Tablo 1)'nin unsurları arasında eğitim önemli bir yer almaktadır ve girişimcilik yetenek ile kabiliyetleri örgün eğitim çerçevesinde, örgün eğitim sonrasında ise eğitim ve iş geliştirme hizmetleri alınmak suretiyle geliştirilebilmektedir (Kalkınma Bakanlığı, 2014).

Tablo 1

Girişimcilik Ekosistemi'nin Unsurları

<p><u>Düzenlevici Çerçeve</u> İdari Yük (iş kurma/büyütme), İcra ve iflas mevzuatı, Sağlık ve çevre mevzuatı, Ürün ve iş piyasaları mevzuatı, Adalet sistemi, Vergi sistemi, Sosyal güvenlik mevzuatı</p>	<p><u>Pazar Koşulları</u> Rekabet mevzuatı, Dış pazarlara erişim, İç pazara erişim, Kamu ihaleleri, Kamunun rolü, Pazarın kalitesi</p>	<p><u>Finansa Erişim</u> Kredi piyasaları, Özel sermaye, Girişim sermayesi, Yatırım melekleri, Sermaye piyasaları</p>
<p><u>Bilginin Oluşumu ve Yayılımı</u> Ar-Ge yatırımları, Üniversite-sanayi işbirliği, Firmalar arası işbirlikleri, Teknoloji, internet</p>	<p><u>Girişimcilik Yetenekleri</u> Eğitim ve deneyim, Öğrenim, Girişimcilik altyapısı, Danışmanlık/egitim hizmetleri, İşgücü hareketliliği</p>	<p><u>Kültür</u> Risk algısı, Girişimci algısı, İş sahibi olma istekliliği, Sosyal sermaye ve güven ilişkileri</p>

Kaynak: (OECD, 2012, Alıntı Kalkınma Bakanlığı 2014:10)

Avrupa Komisyonu, (2011) girişimcilik eğitiminin eskiden sadece “öğrencileri iş hayatına hazırlamak” temel güdüsü ile ele alındığını ama son zamanlarda öğrenenlerin yaratıcılık, yenilikçilik, risk alma, plan yapabilme, proje yönetebilme gibi hayatın birçok aşamasında kullanabilecekleri yeteneklerin kazandırıldığı bir süreç olarak yorumlandığını ifade etmektedir.

Girişimcilik eğitiminde amaç; girişimciliğe özendirmek, temel girişimcilik ve işletmecilik bilgileri ile finansman yollarını öğretmek bireylerin kendi işini kurup bağımsız çalışmalarını sağlamaktır. Ayrıca yeniliğe ve takım çalışmalarına yatkınlık kazandırmak, stratejik düşünme ve vizyoner bir bakış açısı edindirmek de hedeflenmektedir (Çiçek,2016).

Eğitim kurumları tarafından; öğrencilerde girişimcilik bilincinin yaratılması, öğrencilerin girişimcilik yönlerinin geliştirilmesi için çeşitli eğitimlerin verilmesi, iş dünyasının deneyimlerinden yararlandırılması için profesyonellerle öğrencilerin bir araya getirilmesi sayesinde yapılan uygulamaların verileri girişimcilik ve eğitim arasındaki ilişkinin çok güçlü olduğunu göstermektedir (Yelkikalan ve diğerleri, 2010).

Tagraf ve Halis (2008) girişimcilik eğitiminin, girişimci öz yeteneklerini açığa çıkardığını, iş kurma ve işe başlama eğilimini belirgin şekilde artırdığını belirtmiştir. Türkiye’de girişimcilik eğitiminin, bu eğitimi alan kişiler üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalar (Eren,2016; Aksel ve Bağcı, 2016; Güreşçi,2014;Uluyol,2013;Balaban ve Özdemir,2008) eğitiminin girişimcilik eğilimini artırdığını ortaya koymaktadır. Öğrencileri girişimciliğe özendirecek eğitimlerin ve programların eğitim kurumlarında yaygınlaştırılması ve girişimcilik konulu aktivitelerin çoğalması girişimcilik faaliyetlerine yönlendirme konusunda teşvik edici olacaktır (Saritaş ve Duran,2017).

Türkiye’deki üniversitelerde girişimcilik dersleri incelendiğinde, girişimcilik derslerinin dünya üniversitelerinden farklı olarak lisans düzeyinden ziyade meslek kazandırmaya yönelik eğitim veren önlisans programlarında toplandığı gözlemlenmiştir (Yelkikalan ve diğerleri, 2010). Bu sebeple girişimcilik eğitiminde ve girişimciliğin ülkemizde yaygınlaşarak ekonomik bir katma değere dönüşmesinde MYO'nun rolü büyüktür.

3. Meslek Yüksekokulları

2547 sayılı Yüksek Öğretim Kanununa göre; MYO belirli mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan, yılda iki veya üç dönem olmak üzere iki yıllık eğitim-öğretim sürdüren, önlisans derecesi veren bir

yükseköğretim kurumudur. Tablo 2 de gösterildiği gibi MYO'ndan 2017 yılı itibarıyla ülkemizde 853 'ü devlet 96'sı vakıf ve 6'sı vakıf MYO olmak üzere toplam 955 adet MYO'ndan 316.034 öğrenci mezun olmuştur.

Tablo 2
MYO ve Mezun Sayıları, 2016 - 2017

	DEVLET ÜNİVERSİTELERİ	VAKIF ÜNİVERSİTELERİ	VAKIF MESLEK YÜKSEK OKULU	TOPLAM
MESLEK YÜKSEK OKULU	853	96	6	955
MEZUN SAYISI	279891	31038	5105	316034

Kaynak: YÖK, 2017

MYO'nda verilen mesleki eğitim ile öğrencilere genel anlamda bireysel ve toplumsal hayat için ihtiyaç olan belirli bir mesleğin gerektirdiği bilgi, beceri ve pratik uygulama yeteneklerini kazandırılır ve bireyi zihinsel, duygusal, sosyal, ekonomik ve kişisel yönleriyle dengeli olarak gelişmesi sağlanmaktadır (Aymankuy ve Aymankuy,2013). Ayrıca MYO'nda verilen girişimcilik eğitimleri ile girişimcilik eğiliminin artırılması hedeflenmekte ve öğrencilerin girişimcilik yönlerinin belirlenmesine yönelik hem teorik hem de uygulamalı eğitimler verilmektedir (Uluyol,2013). MYO öğrencileri mezuniyet sonrası aldıkları eğitimler ve pratik uygulama deneyimleri sayesinde edindikleri bilgi birikimlerini kullanarak iş hayatının içinde çalışan, yönetici veya girişimci olarak yer almaktadır.

MYO'nun web sayfalarında değişik isimlerle yer alan girişimcilik derslerinin içeriklerini incelediğimizde verilen derslerin temel hedefinin; girişimcilik kavramları ve süreci hakkında bilgi vermek, küçük ve orta boy işletmeler için pazarlama, üretim ve finans gibi işletme planlarını hazırlama yeteneğini geliştirmek, yeni bir işletmenin fizibilitesini çıkarmayı öğretmek, liderlik eğitimleri vermek, girişimcilere sağlanan destekler konusunda bilgilendirmek, girişimcilik kültürünü benimsetmek, girişimciliğin, yaratıcılığın ve yenilikçiliğin önemini kavratmak ve girişimcilik eğilimlerini artırmak olduğu görülmektedir.

4.Araştırmanın Amacı

Araştırma keşfedici bir araştırma olup girişimcilikle daha ilgili olduğu düşünülen MYO'nun İşletme Yönetimi, Turizm ve Otel İşletmeciliği, Lojistik ve Dış Ticaret Programlarının müfredatlarındaki girişimcilik içerikli derslerin nitel ve nicel olarak incelenmesi amaçlanmaktadır.

5.Araştırmanın Kapsamı ve Verilerin Toplanması

Araştırmanın evrenini ÖSYM 'nin 2017 katalogunda bulunan "İşletme Yönetimi Programı" olan 183 MYO oluşturmaktadır. Turizm ve Otel İşletmeciliği, Lojistik ve Dış Ticaret Programları için yapılan araştırmada aynı araştırma evrenini kısıt olarak almaktadır. MYO'da İşletme Yönetimi Programı olanlarının içinden aynı zamanda Turizm ve Otel İşletmeciliği, Lojistik ve Dış Ticaret Programları incelenmiştir.

Veriler, MYO'nun Öğrenci İşleri Bölümlerinden telefonla mülakat tekniği yoluyla ve MYO'nun Web sayfalarındaki ders programları ve müfredat içeriklerinden belge inceleme tekniği yoluyla toplanılmıştır.

6.Verilerin Analizi

Araştırmada 183 MYO'nun İşletme Yönetimi Programı incelenmiştir. MYO'nun web sayfalarında İşletme Yönetimi Programlarının amaçları; işletmelerin ihtiyaç duyduğu, bilgi ve beceri ile donatılmış, yönetim ve organizasyon becerileri gelişmiş, nitelikli insan gücü gereksinimini karşılayacak, işletmeciliğin ilkelerini özümsemiş, kaynakların etkin ve verimli kullanımına yönelik doğru kararlar alabilen, stratejik yönetim, pazarlama, finans, muhasebe, insan kaynakları süreçlerinin yürütülmesinde etkin bir şekilde görev alabilecek, analiz-sentez yeteneği güçlü ve etik değerlere bağlı nitelikli çalışanlar, yöneticiler ve girişimciler kazandırmak olarak ifade edilmektedir. İşletme Yönetimi Programları iş hayatının sevk ve yönetime yardımcı olarak veya kendi adına iş yeri açıp çalıştırabilecek, nitelikli ara insan gücü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyılıklı bir yüksek öğretim programıdır.

İşletme Yönetimi Programlarındaki girişimcilik konulu ders dağılımları Tablo 3'te gösterilmiştir.

Tablo 3

İşletme Yönetimi Programlarında Girişimcilik Konulu Ders Dağılımları

DERSLER	ZORUNLU	ŞEÇMELİ	TOPLAM
GİRİŞİMCİLİK	57	36	93
GİRİŞİMCİLİK VE İNOVASYON	0	1	1
GİRİŞİMCİLİK VE KOBİLER	3	1	4
GİRİŞİMCİLİK VE KÜÇÜK İŞLETME YÖNETİMİ	55	5	60
GİRİŞİMCİLİK VE LİDERLİK	0	1	1
GİRİŞİMCİLİK VE REKABET	0	1	1
UYGULAMALI GİRİŞİMCİLİK	1	1	2
TOPLAM	116	46	162

Tablo incelendiğinde 183 adet İşletme Yönetimi Programının müfredatında farklı isim ve içeriklerde 116 adet zorunlu ve 46 adet seçmeli ders olmak üzere 162 adet girişimcilik içerikli ders bulunduğu tespit edilmiştir. 21 adet program da ise girişimcilikle ilgili bir ders bulunmamaktadır.

Araştırmada 183 MYO'nun 41 'inde bulunan Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı incelenmiştir. MYO'nun web sayfalarında Turizm ve Otel İşletmeciliği Programları “turizm ve konaklama sektöründe hizmet üretimi süreçlerinde çalışabilecek ve yönetime yardımcı olabilecek veya kendi adına iş yeri açıp çalıştırabilecek nitelikli insan gücünü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyillik bir yüksek öğretim programı” olarak tanımlanmaktadır.

Turizm ve Otel İşletmeciliği Programlarındaki girişimcilik konulu ders dağılımları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo 4

Turizm ve Otel İşletmeciliği Programlarında Girişimcilik Konulu Ders Dağılımları

DERSLER	ZORUNLU	ŞEÇMELİ	TOPLAM
GİRİŞİMCİLİK	1	13	14
GİRİŞİMCİLİK VE KOBİLER	3	4	7
GİRİŞİMCİLİK VE KÜÇÜK İŞLETME YÖNETİMİ	1	1	2
TOPLAM	5	18	23

Tablo incelendiğinde 41 adet Turizm ve Otel İşletmeciliği Programının müfredatında farklı isim ve içeriklerde 5 adet zorunlu ve 18 adet seçmeli ders olmak üzere 23 adet girişimcilik içerikli ders bulunduğu tespit edilmiştir. 18 adet program da ise girişimcilikle ilgili bir ders bulunmamaktadır.

Araştırmada 183 MYO'nun 32'sinde bulunan Lojistik Programı incelenmiştir. MYO'nun web sayfalarında Lojistik Programları “işletmelerde lojistik konusunda uzman, Türkiye'nin değişen ve gelişen koşullarına uygun hareket edebilen, mezun olduğu andan itibaren sektörün her kolunda yer alabilecek kalifiye elemanlar yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyillik bir yüksek öğretim programı” olarak tanımlanmaktadır.

Lojistik Programlarındaki girişimcilik konulu ders dağılımları Tablo 5'te gösterilmiştir.

Tablo 5

Lojistik Programlarında Girişimcilik Konulu Ders Dağılımları

DERSLER	ZORUNLU	ŞEÇMELİ	TOPLAM
GİRİŞİMCİLİK	4	2	6
GİRİŞİMCİLİK VE KOBİLER	5	5	10
GİRİŞİMCİLİK VE KÜÇÜK İŞLETME YÖNETİMİ	1	0	1
GİRİŞİMCİLİK VE LİDERLİK	0	1	1
SOSYAL VE İNOVATİF GİRİŞİMCİLİK	1	0	1
UYGULAMALI GİRİŞİMCİLİK	0	1	1
TOPLAM	11	9	20

Tablo incelendiğinde 32 adet Lojistik Programının müfredatında farklı isim ve içeriklerde 11 adet zorunlu ve 9 adet seçmeli ders olmak üzere 20 adet girişimcilik içerikli ders bulunduğu tespit edilmiştir. 12 adet program da ise girişimcilikle ilgili bir ders bulunmamaktadır.

Araştırmada 183 MYO'nun 43 'ünde bulunan Dış Ticaret Programı incelenmiştir. MYO'nun web sayfalarında Dış Ticaret Programları “işletme bilgilerine haiz, globalleşen dünyada dış pazarlarda rekabet edebilecek ve Gümrük

Mevzuatı'na uygun çalışmayı gerektiren tüm ithalat ve ihracat işlemlerini gerçekleştirebilecek nitelikli insan gücünü yetiştirmeyi amaçlayan dört yarıyillik bir yüksek öğretim programı” olarak tanımlanmaktadır.

Dış Ticaret Programlarındaki girişimcilik konulu ders dağılımları Tablo 6` da gösterilmiştir.

Tablo 6

Dış Ticaret Programlarında Girişimcilik Konulu Ders Dağılımları

DERSLER	ZORUNLU	ŞEÇMELİ	TOPLAM
GİRİŞİMCİLİK	7	13	20
GİRİŞİMCİLİK VE KOBİLER	1	0	1
GİRİŞİMCİLİK VE KÜÇÜK İŞLETME YÖNETİMİ	0	2	2
TOPLAM	8	15	23

Tablo incelendiğinde 43 adet Dış Ticaret Programının müfredatında farklı isim ve içeriklerde 8 adet zorunlu ve 15 adet seçmeli ders olmak üzere 23 adet girişimcilik içerikli ders bulunduğu tespit edilmiştir. 20 adet program da ise girişimcilikle ilgili bir ders bulunmamaktadır.

7. Sonuç ve Öneriler

İncelenen MYO Programlarında girişimcilik konulu ders dağılımları Tablo 7` de gösterilmiştir.

Tablo 7

MYO Programlarında Girişimcilik Konulu Ders Dağılımları

DERSLER	İşletme Yönetimi Programı	Turizm ve Otel İşletmeciliği Programı	Lojistik Programı	Dış Ticaret Programı
GİRİŞİMCİLİK	93	14	6	20
GİRİŞİMCİLİK VE İNOVASYON	1	0	0	0
GİRİŞİMCİLİK VE KOBİLER	4	7	10	1
GİRİŞİMCİLİK VE KÜÇÜK İŞLETME YÖNETİMİ	60	2	1	2
GİRİŞİMCİLİK VE LİDERLİK	1	0	1	0
GİRİŞİMCİLİK VE REKABET	1	0	0	0
UYGULAMALI GİRİŞİMCİLİK	2	0	1	0
SOSYAL VE İNOVATİF GİRİŞİMCİLİK	0	0	1	0
TOPLAM	162	23	20	23

Tablo incelendiğinde araştırılan MYO`nın İşletme Yönetimi Programlarının %88`inin, Turizm ve Otel İşletmeciliği Programlarının %56`sının, Lojistik Programlarının %62`sinin ve Dış Ticaret Programlarının %53`ünün ders programlarında girişimcilik derslerinin yer aldığı görülmektedir. İşletme Yönetimi Programlarının çoğunluğunda girişimcilik dersleri zorunlu olarak müfredatta yer alırken, Lojistik Programlarında hemen hemen eşit sayıda zorunlu ve seçmeli ders olduğu, diğer bölümlerde ise ağırlıkla derslerin seçmeli olarak verildiği saptanmıştır. İncelenen programlarda değişik isimlerle müfredatta yer alan girişimcilik derslerinin içerikleri incelendiğinde de eğitimin çoğunlukla *teorik ve bilgilendirmeye yönelik* olduğu, *pratik yapma imkânı bulunmadığı* tespit edilmiştir.

MYO`ların Öğrenci İşleri Bölümlerinden edinilen bilgilere göre; verilen derslerin yanı sıra öğrencilerin girişimcilik konusunda daha çok bilgi edinebilmesi için; girişimcilik destek programları kapsamında eğitimleri Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı (KOSGEB) ve Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) uzmanları tarafından verilen, katılımcılarına girişimcilik sertifikası kazandıran, uygulamalı girişimcilik ve KOSGEB destekleri kursları düzenlenmektedir. Ayrıca KOSGEB uzmanlarınca girişimcilik, iş geliştirme, inovasyon ve liderlik konulu konferanslar ve seminerler verilmektedir. Bunun yanı sıra öğrencilerin girişimcilik eğilimlerini artırabilmek ve uygulamalı çalışmalar yapmaları için KOSGEB destekli para ödüllü iş planı yarışmalarına katılımları da sağlanmaktadır.

MYO`nın varlık sebebi esasen mesleklere yönelik nitelikli insan gücü yetiştirerek, iktisadi kalkınmaya ve dolayısı ile toplumsal refaha katkıda bulunmak üzere eğitim faaliyetlerini sürdürmektir. Ancak bu bağlamda MYO`nın temel amaçları sadece maaşlı işgücü yaratmak değildir. Yapılan araştırmalar girişimcilik eğitiminin kişilerde girişimcilik yeteneklerini ortaya çıkardığı ve iş kurma eğilimini belirgin şekilde arttırdığını kanıtlamıştır. MYO`ları girişimcilik eğitimi vererek öğrencilerinin kendi işlerini kurmaları ve yönetebilmeleri için nitelikli, cesaretli ve deneyimli olmalarını sağlamayı da hedeflemektedir. Çünkü bu sayede açılan her yeni işyerinin, yeni istihdam alanları yaratarak,

üretimi artırarak, verimliliği sağlayarak, geliri yükselterek ve toplumsal refahı büyüterek ekonomik kalkınmaya büyük katkı sağlayacakları yadsınamaz bir gerçektir. Ülkemizde girişimcilik eğitimini destekleyici politikalar uygulanmakta ve girişimcilik eğitim planlarında önemli bir yer almaktadır. Girişimcilik ile ilgili olarak dünyanın önde gelen çalışmalarından biri olan Küresel Girişimcilik Endeksi'nin (Global Entrepreneurship Monitor- GEM) 2016-2017 raporunda ülkemizin girişimcilik eğitiminin yeterlilik oranının 2.6/9 olduğu belirtilmektedir (<http://www.gemconsortium.org/report/49812>). Bu oran dünya ortalamasına göre düşük bir seviyede kalmakta ve okullarımızda verilen girişimcilik eğitimleri ne kadar da desteklense eğitimlerin yeterli düzeyde olmadığını göstermektedir. Dolayısıyla girişimciliğin ülkemizde daha geliştirilebilmesi için yüksekokul düzeyinde MYO'nda verilen eğitimlerin niteliğinin ve niceliğinin artırılması daha da önem kazanmaktadır.

Araştırmamızın sonuçları; incelenen 183 MYO'nun müfredatlarına dersler koyarak ve diğer yardımcı kurslar ile seminerler düzenleterek girişimcilik konusuna önem verdiğini ortaya koymaktadır. Ancak araştırmamız seçilen 183 MYO'da İşletme içerikli programlarda yapılmıştır ve diğer programların derslerini kapsamamaktadır. Daha geniş kapsamlı sonuçlara ulaşmak için gelecekte bu konuda çalışmak isteyen araştırmacıların MYO'nun diğer programlarının girişimcilik konulu ders içeriklerini ve sayılarını, pratik yapabilme imkanlarını incelemesi önerilmektedir.

Araştırmamız MYO'da girişimcilik eğitiminin nicel ve nitel olarak ne kadar verildiğini göstermekte ve eksiklerini tespit edebilmemizi sağlamaktadır. Bunun yanı sıra araştırmamızın ülkemizde işgücü artışı ve ekonomik büyümeye sağladığı katkılardan dolayı hükümet programlarında teşvik edilen girişimciliği artırmak için ileriki yıllarda eğitim planlarında yapılacak değişikliklere ve derslerin içerikleri ile sayıları hakkında yapılacak düzenlemelere yardımcı olacağı düşünülmektedir. Ülkemizdeki MYO'nun, programlarındaki girişimcilik derslerinin sayısını çoğaltarak, öğrencilerine eğitimlerinde daha çok uygulama yapma imkânları sağlayarak ülkemizdeki girişimciliğin gelişmesine daha büyük katkılar sağlayabilecekleri değerlendirilmektedir. Bu nedenle MYO'nda öğrencilerin girişimcilik derslerinde uygulama yapma imkânlarının ve ders sayılarının artırılabilmesi için değineceğimiz bazı yeniliklerin ve pratiğe yönelik uygulamaların yapılması önerilmektedir:

- Eğitim yöntemi olarak uzun yıllardır pek çok alanda kullanılan simülasyon yöntemi öğrencilerin bir olayı veya problemi çeşitli yönleriyle inceleyerek tartışmalarını sağlayan, bir problemi analiz etmek için belirli esaslar etrafında çalıştıkları gerçek bir durumu taklit ettirerek model üzerinde çalıştıran bir uygulama yöntemidir. MYO'nda da girişimcilik derslerinde gerçek bir durumu taklit ettiren simülasyon yöntemini kullanmak hem dersleri sadece teorik olmaktan çıkarabilecektir, hem de öğrenciler, karşılaşılabilecekleri durumlar hakkında bilgi sahibi oldukları ve uygulama yaptıkları için özgüven kazanarak girişimcilik eğilimleri artabilecektir.
- Efeoğlu, Pekkan, Ciritci, ve Çanşalı (2016) çalışmalarında girişimcilik eğitimi için girişimcilik kavramlarının anlaşılmasını sağlayan, girişimcilik ruhunu geliştiren, kişilerin iş planı geliştirme ve kanvas planı hazırlama konusunda yetkinliklerini artıran, kişilere dinamik bir şekilde karar vermeyi öğreten, takım çalışması ve işbölümü deneyimi kazandıran "Girişimcilik Oyunu" yöntemini önermektedir. MYO'nda da öğrencilerin aktif bir şekilde uygulamalara katıldığı ve girişimciliği oyun formatıyla öğreten bu yöntem kullanılarak derslerin sadece teorik olarak kalmasının önüne geçilebilecektir.
- Eroğlu, Koç ve Eroğlu (2012)'nin çalışmalarında girişimcilik derslerinin ağırlıklı olarak seçmeli olduğu belirtilmiştir. Günümüzde ise bunun değişerek zorunlu derslerin sayılarının büyük ölçüde yükseldiği görülmektedir. Araştırma yapılan MYO Programlarında girişimcilik dersleri genellikle bir dönemde ve büyük çoğunlukla tek ders olarak müfredatta yer almaktadır. Girişimcilik konulu en azından seçmeli ders sayılarının artması ile öğrencilerin daha çok bilgi kazanabilecekleri ve girişimcilik eğilimlerinin artacağı değerlendirilmektedir.

Kaynakça

- Aksel, İ., ve Bağcı, Z. (2016). Girişimcilik Eğilimi; Bir Kamu Üniversitesinin İİBF'sinde Öğrenim Gören Son Sınıf Öğrencilerinde Bir Araştırma. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi*, 7(5), 2120-2133.
- Arıkan, S., ve Uysal, G. (2002). Girişimcilik ve Kültür, *Vergi Sorunları Dergisi*, 165 (6), 111-125.
- Aymankuy, Y., ve Aymankuy, Ş. (2013). Turizm İşletmeciliği Eğitimi Alan Öğrencilerin Turizm Sektöründeki İstihdamla İlgili Görüşleri ve Sektördeki Kariyer Beklentileri: Balıkesir Üniversitesi Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu Örneği. *Akademik Bakış Dergisi*, 35, 1-21.
- Balaban, Ö., ve Özdemir, Y. (2008). Girişimcilik Eğitiminin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Sakarya Üniversitesi İİBF örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2),133-147.
- Bridge, S., O'Neill, K. & Cromie, S. (2003). *Understanding Enterprise, Entrepreneurship and Small Business*, New York, Palgrave Macmillan

- Çiçek, B. (2016). Girişimcilik Dersinin Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimi Üzerindeki Etkisi: Muş Alparslan Üniversitesi İİBF’de Bir Araştırma. *International Conference on Quality in Higher Education, Sakarya-TURKEY, November 24-25*, 365-368.
- Çetinkaya Bozkurt, Ö., Kalkan, A., Koyuncu, O., ve Alparslan, A. M. (2012). Türkiye’de Girişimciliğin Gelişimi: Girişimciler Üzerine Nitel Bir Araştırma. *Journal of Suleyman Demirel University Institute of Social Sciences*, 15(1), 229-247.
- Duran, C., Büber, H., ve Gümüştekin, G. E. (2013). Girişimcilik hislerine eğitimin katkısı: Kütahya Meslek Yüksek Okulu makine programı örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 33-56.
- Durukan, T., (2006). Düünden bugüne girişimcilik ve 21. yüzyılda girişimciliğin önemi. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 4(1), 25-37.
- Efeoğlu, I. E., Pekkan, N. Ü., Ciritci, S., ve Çanşalı, T. (2016). Girişimcilik Eğitiminde Yeni Metodlar: Girişimcilik Oyunu Örneği. *Organizasyon ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 8(2), 17-26.
- Eraslan, L. (2011). İlköğretim Programlarında Girişimcilik Öğretimi: Hayat Bilgisi Dersi Örneği. *Gazi Üniversitesi Endüstriyel Sanatlar Eğitim Fakültesi Dergisi*. 27, 82-94.
- Eren, A.S. (2016). Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesine Yönelik Nicel Bir Araştırma. *Girişimcilik ve İnovasyon Yönetimi Dergisi*, 1(5), 97-128.
- Ercan, S., ve Gökdeniz, İ. (2009). Girişimciliğin gelişim süreci ve girişimcilik açısından Kazakistan. *Bilgi Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi*, 49, 59-82.
- Erdoğan Z. (2012). *Girişimcilik ve Kobiler, Kavramlar, Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Ekin Kitabevi.
- Eroğlu F., Koç M., Eroğlu Ş.G. (2012). Eğitim Yoluyla Girişimcilik Olgusunun Yükseltilmesi ve Bir Araştırma, 4. *Uluslararası Girişimcilik Kongresi, 2-4 Mayıs*
- Fındıklı, R. (2001). Polis Eğitiminin Sorunları. *21. Yüzyılda Polis Eğitimi Sempozyumu Bildirileri*, Ankara: Emniyet Genel Müdürlüğü Eğitim Dairesi Başkanlığı Yayını: 15-26.
- Güreşçi, E. (2014). Girişimcilik Eğilimi Üzerine Bir Araştırma: İspir Hamza Polat MYO Örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 9(1), 23-38.
- Hisrich, R. D., ve Peters, M. P. (1992). *Entrepreneurship: Starting, developing, and managing a new enterprise*. Londra, McGraw-Hill/Irwin.
- Kalkınma Bakanlığı. (2014). *Onuncu Kalkınma Planı, Girişimciliğin Geliştirilmesi: Özel İhtisas Komisyonu Raporu*, Ankara
- Karadeniz, Y. (2010). Türkiye’de Girişimcilik Eğitimi. *Anahtar Dergisi, Temmuz*, 42-44.
- OECD. (2012). *Entrepreneurship at a Glance 2012*. OECD Publishing,
- Rasmussen, E. A., & Sørheim, R. (2006). Action-based entrepreneurship education. *Technovation*, 26(2), 185-194.
- Sarıtaş, A., ve Duran, G. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimlerinin Tespitine İlişkin Bir Araştırma. *Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5 (1), 147-165.
- Schumpeter, J. (1951). *Economic Theory and Entrepreneurial History*. Essays, Cambridge: MA, Addison- Wesley.
- Tağraf H. ve Halis, M. (2008). Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitiminin "Girişimsel Öz Yetkinlik" Algısı Üzerindeki Etkisi: Bir Araştırma 2. *Uluslararası Girişimcilik Kongresi*, 07-10 Mayıs, Manas, Kırgızistan
- Uluyol, O. (2013). Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Belirlenmesi: Gölbaşı Meslek Yüksekokulu Örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 349-372.
- Yelkikalan, N., Akatay A., Yıldırım, H.M., Karadeniz, Y., Köse, C., Koncagül, Ö. ve Özer, E. (2012). Dünya ve Türkiye Üniversitelerinde Girişimcilik Eğitimi: Karşılaştırmalı Bir Analiz, *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. 12 (19), 51-59.